

CO TO SĄ PISMA UŻYTKOWE?

Pisma użytkowe kierujemy do urzędów i instytucji; mają więc charakter praktyczny, powinny być krótkie, zwięzłe oraz przekonujące.

Pisma te charakteryzuje:

- konkretny cel – najczęściej załatwienie jakiejś sprawy, przekazanie istotnych informacji, np. o mającym się odbyć wydarzeniu,
- **występowanie określonego odbiorcy, najczęściej instytucji, osoby prawnej,**
- **urzędowy styl,**
- **określona forma,** charakterystyczna i swoista dla każdego rodzaju pisma.

I. TELEGRAM (DEPEZA)

Telegram jest to jeden ze sposobów przekazywania informacji na odległość. Służy do szybkiej komunikacji odbiorcy z adresatem. Jego budowa jest prosta i niezbyt rozbudowana. Wysyłamy go w różnych okolicznościach, najczęściej wtedy, gdy musimy szybko przekazać ważne informacje związane z nagłymi wydarzeniami w rodzinie, np. chorobą, śmiercią członka rodziny, ale też w związku ze ślubem, chrztem, narodzinami dziecka czy np. wtedy, kiedy składamy bliskim życzenia, ponieważ np. sami nie możemy uczestniczyć w uroczystościach.

Telegram wysyłamy na pocztę, na specjalnym blankiecie pocztowym, niekiedy ozdobnym. Płacimy za każde słowo albo za moduł liczący 160 znaków, dlatego tak ważne jest, by pisać krótko i zwięźle!

Oprócz tradycyjnej formy wypełniania blankietów i nadawania ich w każdej placówce pocztowej, istnieją jeszcze inne możliwości przekazania treści np. faksem lub e-mailem, po uprzednim podpisaniu z Poczta Polska umowy. Telegram zostanie doręczony w ciągu 6, 8 lub 36 godzin do każdego miejsca na terenie Polski.

Ze względu na cel pisma wyróżniamy telegramy:

- gratulacyjny z życzeniami,
- imieninowy,
- ślubny,
- kondolencyjny/żałobny,
- alarmujący.

Przy pisaniu telegramu obowiązują następujące zasady:

- skrótowość – przekazujemy tylko najważniejsze informacje, bez dodatkowych ozdobników, np. przymiotników określających rzeczowniki.

Piszemy:

- krótkimi zdaniami pojedynczymi,
- równoważnikami zdań,
- pojedynczymi słowami,
- przejrzystość – tekst musi być przede wszystkim przejrzysty.

WSKAZÓWKA

W tekście telegramu możesz stosować równoważniki zdań i formy trybu rozkazującego, np.:

- *Przyjazd Pawła jutro o 16.00. Robert*
- *Przyślijcie pieniądze! Agnieszka*

Do podanych niżej telegramów dopisz wyrażenia wybrane z poniższej ramki.

telegram gratulacyjny, telegram imieninowy, telegram ślubny,
telegram kondolencyjny, telegram alarmujący

A. Przyjeżdżaj natychmiast. Babcia ciężko zachorowała. Tata

B. Z okazji imienin najlepsze życzenia zdrowia i szczęścia. Artur Bodzanko

C. Gratulacje z okazji objęcia dyrektorskiego fotela. Paweł z rodziną

D. Wszelkiej pomyślności na nowej drodze życia. Małgorzata Janicka

E. Najszczerze wyrazy współczucia z powodu odejścia Marka. Koledzy z firmy

WSKAZÓWKA

Zamiast wyliczenia możesz skrócić tekst, zastępując wyrazy o znaczeniu szczegółowym słowami ogólnymi, np.: pianino, trąbka, fagot, klarnet, skrzypce, harfa – instrumenty muzyczne.

Zastąp wyrazy o znaczeniu szczegółowym słowami o znaczeniu ogólnym. Ponadto dopisz do każdego rzędu wyrazów szczegółowych po trzy słowa.

Rzeczowniki o znaczeniu szczegółowym	Rzeczowniki o znaczeniu ogólnym
gruszki, jabłka, śliwki,
stół, tapczan, szafa,
sosna, dąb, modrzew,
gaza, plaster,
maślak, muchomor, podgrzybek,
kozaki, półbuty, sandały,
premier, prezydent, poseł,
polski, angielski, rosyjski,
autostrada, ścieżka, szosa,

Bałtyk, Śródziemne, Czarne,
.....
biegacz, skoczek, narciarz,
.....
skąpstwo, hojność, uczciwość,
.....
sierpień, wrzesień, listopad,
.....

Skróć poniższe zdania, zastępując rzeczowniki szczegółowe wyrazami o znaczeniu ogólnym.

A. Agatka wciąż kupuje dzienniki, dwutygodniki, miesięczniki i tygodniki.

.....
 B. Kiedy w wigilię Bożego Narodzenia pojawił się Święty Mikołaj, dostałam lalki, misia, pajacyka, słonika i piłkę.

C. Po ulicach jeżdżą autobusy, tramwaje, samochody.

D. Swojej Baśce kupię konwalie, fiołki i niezapominajki.

WSKAZÓWKA

Zdanie złożone będzie krótsze, jeśli zamienisz je na pojedyncze, np.:

- Cieszę się, że jutro odwiedzi nas moja babcia.
- Cieszę się z odwiedzin babci.

Zdanie stanie się zwięzłe, gdy usuniesz z niego przymiotniki i mniej ważne informacje, np.:

- Ten maleńki śliczny chłopczyk idzie do dużej szkoły mieszczącej się na rogu ulicy.
- Chłopczyk idzie do szkoły.

Zamiast zdania pojedynczego użyj równoważnika zdania, np.:

- Proszę o zatrzymanie tego samochodu.
- Zatrzymać się!

Zamień zdanie pojedyncze na równoważnik zdania.

A. Chłopcze, stańże wreszcie w miejscu!

.....

B. Do tego czajniczka należy wsypać jedną łyżeczkę herbaty.

.....

C. Sklep jest otwarty w godzinach od piętnastej do dwudziestej.

D. Agatko, powinnaś od razu pójść do szkoły.

Skróć zbyt rozbudowane zdania, usuwając z nich określenia rzeczowników i mniej istotne informacje.

Wzór: *Odwrócił się delikatnie i ujrzał przed sobą cudowne rozmarzone spojrzenie Ani.*
Odwrócił się i ujrzał Anię.

Dziewczynka o pięknych blond włosach i jasnej alabastrowej cerze przeszła ulicą.

Wspiął się na ogromne drzewo bananowca i zerwał kiść dorodnych żółtych owoców.

Zsunął się ostrożnie i uważnie z pokrytego mchem murku, po czym rozejrzał się dookoła.

Przeszedł na drugą stronę ulicy i stanął przed blokiem, który przypominał starą przedwojenną rudere.

Przekształć zdania złożone na pojedyncze, zmieniając fragmenty według poniższego wzoru.

Wzór: *Cieszę się ogromnie, że przyjechała do nas wspaniała ciocia.*
Cieszę się z przyjazdu cioci.

A. Moi rodzice przekonali się, że mój braciszek jest nieuczciwy.

..... (o czym?)

B. Uwielbiam bociany, które przylatują do nas wiosną.

..... (jakie?)

C. Oglądam w telewizji programy, które przekazują mi wiele informacji.

..... (jakie?)

D. Wczoraj kazałem pracownikowi, żeby poszedł sobie do domu.

..... (co?)

Jakie ważne informacje chciał przekazać Marek rodzicom? Skróć każdą z jego wypowiedzi do 1-2 zdań pojedynczych i ułóż z niej telegram.

A. Wczoraj pojechałem z kumplami na giełdę komputerową, żeby kupić sobie nowy komputer. No i niestety, podczas gdy staliśmy w tłoku przy jednym ze stoisk, ktoś wyjął z mojej kieszeni pieniądze, które dał mi tata. Strasznie żałuję, ale tego nie da się cofnąć, a złodzieja nikt teraz nie znajdzie. Dlatego mam prośbę do mamy, by jak najszybciej wysłała mi te pieniądze drugi raz pocztą do naszego internatu. Marek

.....
STOP MAREK

B. Jestem od tygodnia na tych koloniach nad Jeziorakiem. Wszystko w zasadzie byłoby okey, ale niestety tutaj koledzy i koleżanki z mojej grupy codziennie chodzili z naszą panią na lody. No i ja też się z nimi zabierałem, aż do wczoraj. Bo właśnie wczoraj z powodu tych nieszczęsnych lodów się zaziębiłem i dziś leżę chory w izolatce. Mam gorączkę i boli mnie gardło. Mamo, Tato, proszę Was, żebyście przyjechali po mnie jak najszybciej, bo nie ma sensu, bym dalej tutaj siedział. Marek

.....
STOP MAREK

C. Mamo i Tato! Ciocia Zosia ma za kilka tygodni Pierwszą Komunię Irenki, a zupełnie nie wie, jaką sukienkę kupić małej. Dlatego poprosiła mnie, żebym wysłał do Was telegram z prośbą o pomoc. Przyślijcie kilka katalogów z modą pierwszokomunijną, żeby mogła wybrać najładniejszy strój i dodatki. Pozdrawiam Was. Marek

.....
STOP MAREK

D. Martynko! Chcemy z babcią Józią przyjechać do ciebie w poniedziałek 21 maja, ponieważ od 20 maja do 28 maja biorę sobie urlop. Pomieszkamy więc trochę u ciebie. Nie wiem, jaka będzie pogoda, w każdym razie wezmę wszystkie potrzebne nam rzeczy. Ale mamy z babcią prośbę, żebyś wyjechała po nas na dworzec o 8.00 rano w poniedziałek, ponieważ nie mamy pojęcia, jakimi autobusami dojechać do Twojego domu na Żoliborzu. Do szybkiego zobaczenia. Moc całusów. Marek

.....
STOP MAREK

1. TELEGRAM IMIENINOWY

Za jego pośrednictwem życzymy drugiej osobie:

- zdrowia,
- szczęścia,

- pomyślności,
- radości na każdy dzień,
- wiele miłości,
- jak najwięcej życzliwych i serdecznych przyjaciół,
- zadowolenia, satysfakcji z pracy.

Życzenia kierowane do bliskich powinny być serdeczne. Możesz pisać je stylem żartobliwym albo poufałym, od serca, także w stylu romantycznym.

Przykłady:

- Moc najlepszych życzeń STOP Zdrowia, radości, powodzenia w pracy zawodowej, zawsze życzliwych i dobrych ludzi w Twoim otoczeniu STOP Basia Nowacka
- Dużo zdrowia i słodczy w imieniny Tobie życzę STOP Marcin

Podane teksty skróć, eliminując zbędne treści, tak aby telegramy nie liczyły więcej niż 8 wyrazów.

A. Kochana Babciu! W dniu Twego Święta pragnąłbym złożyć Ci najwspanialsze życzenia: niech każdego ranka budzi Cię wesoły śpiew ptaków, a słońce przesyła Ci swe promienie prosto w okna, niech wszystkie ważne problemy umykają szybko albo rozwiązują się same; zawsze bądź w świetnym nastroju i pełna optymizmu i radości, niech omijają Cię wszelkie choroby i przypadłości zdrowotne, ciesz się z życia. Tego wszystkiego i spełnienia marzeń życzy Ci Twoja wnuczka Baśka.

.....

.....

B. Drogi Mateuszu! Mam nadzieję, że ucieszy Cię mój telegram, bo chciałem przekazać Ci moc najlepszych życzeń z okazji Twoich imienin. Przede wszystkim życzę Ci, by spełniały Ci się wszystkie marzenia, by pamiętali o Tobie przyjaciele i żeby nie opuszczało Cię szczęście. Wszelkiej pomyślności i radości życzy kolega Paweł Paczowski.

.....

.....

C. Droga Joasiu! Z okazji Twoich imienin chcielibyśmy złożyć Ci najserdeczniejsze życzenia – przede wszystkim dużo zdrowia, szczęścia na każdy dzień roku, miłości, nadziei i przyjaźni. Wspaniałej zabawy na studniówce, jak najlepszego zdania egzaminu dojrzałości, a potem dostania się na wymarzoną chemię. Miej zawsze uśmiech na twarzy. Wysłałyśmy ten telegram, ponieważ jesteśmy oboje z dziadkiem chorzy i nie możemy do Ciebie przyjechać. Kochający Cię Dziadek Zenek i Babcia Usia.

.....

.....

WSKAZÓWKA

Do osoby, którą darzymy szczególnym szacunkiem lub nie znamy jej zbyt dobrze możesz wystosować tekst oficjalny, np.:

- Szanownej Pani Dyrektor Józefinie Bryk STOP Wszelkiej pomyślności z okazji imienin STOP Klasa III
- Wielebny Księżę Proboszczu STOP Wiele Łask Bożych z okazji imienin STOP Parafianie z Kleczkowic.

Jesteś pracownikiem wielkiej firmy. Ułóż telegram z życzeniami z okazji imienin swojego prezesa.

.....
.....
.....

Uzupełnij podane niżej telegramsy.

A. Szanowny Panie Pośle!

.....STOP Mieszkanca dzielnicy Mokotów

B. Maćku STOP Moc najlepszych

STOP Adek

C. Spełnienia marzeń

STOP Agata Szulc

D. Wszelkiej z okazji..... STOP Pola M.

2. TELEGRAM ŚLUBNY

Tego rodzaju telegram wysyłamy z okazji ślubu, życząc młodej parze przede wszystkim:

- pomyślności i szczęścia na nowej drodze życia,
- miłości i radości,
- samych najpiękniejszych chwil,
- wytrwałości oraz cierpliwości.

Przykłady:

- Wśród miłości, wiary, zgody STOP życie w zdrowiu długie lata STOP Aneta i Michał Bądscy
- Życie długo i szczęśliwie STOP nowo zaślubieni STOP Kochający Dziadkowie

Ułóż telegram ślubny.

.....

.....

.....

3. TELEGRAM GRATULACYJNY

Tego typu telegram wysyłamy z okazji:

- **zdania egzaminu**, np. matury,
- **nadania komuś tytułu naukowego**, np. doktora, docenta habilitowanego, profesora,
- **otrzymania godnego stanowiska, urzędu**, np. dyrektora, rektora wyższej uczelni,
- **osiągnięcia sukcesu**, np. zaliczenia kolejnego szczytu górskiego, opłynięcia świata, dokonania odkrycia naukowego,
- **długiego stażu małżeńskiego**, np. 50-lecia ślubu,
- **narodzin dziecka** w rodzinie,
- **przyjęcia Pierwszej Komunii Świętej, sakramentu chrztu lub bierzmowania.**

Przykłady:

- Niechaj przyjęty dzisiaj po raz pierwszy Jezus zamieszka na zawsze w Twym sercu STOP Dziadek Bolek
- Serdeczne gratulacje z okazji 25 lat pożycia małżeńskiego STOP Tolek i Ola
- Najszczęsze gratulacje z okazji nominacji profesorskiej STOP Anna i Jarosław Iwańscy
- Samych sukcesów na dyrektorskim stołku STOP Piotrek
- Moc serdeczności dla świeżo upieczonego żaka STOP wujek Rysiek

WSKAZÓWKA

W tekście telegramu możesz wykorzystać sformułowania:

- **życzenia** (jakie?): najlepsze, skromne, szczere, uroczyste, najserdeczniejsze, serdeczne,
- **życzymy** (czego?): spełnienia marzeń, dalszych sukcesów, owocnej pracy, szybkiej kariery naukowej, pociechy z dziecka.

 Na podstawie opisanych sytuacji napisz treść telegramów.

A. Twój starszy brat Mietek właśnie ukończył wyższe studia i otrzymał tytuł magistra geografii. Pogratuluj mu z tej okazji i życz wielu sukcesów.

.....
.....
.....

B. Twojemu tacie uczelnia nadała tytuł doktora. Złóż mu życzenia z tej okazji.

.....
.....

C. W rodzinie siostry twojej mamy właśnie urodziło się dziecko.

.....
.....

D. Twoja wychowawczyni została dyrektorem waszej szkoły. W imieniu całej klasy wystosuj telegram z gratulacjami.

.....
.....
.....

4. TELEGRAM KONDOLENCYJNY

Kondolencje to wyrazy współczucia z okazji śmierci bliskiej osoby.

Przykłady:

- Wyrazy głębokiego żalu i współczucia przesyłają Ewa i Mieczysław Malińscy
- Śmierć Twojego brata i dla nas jest ciosem STOP Pograżeni w bólu Joanna i Marcin
- Wiadomość o śmierci Janka zasmuciła nas ogromnie STOP Przytulamy Cię do naszych serc STOP Rodzina Wysockich

Napisz telegram z okazji śmierci wielkiego pisarza lub poety, np.: Zbigniewa Herberta, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego. Skieruj go do rodziny zmarłego.

.....
.....

5. TELEGRAM ALARMUJĄCY

Piszemy go, aby powiadomić bliskich, że stało się coś ważnego, miał miejsce jakiś wypadek losowy, np.:

- zachorowała babcia czy dziadek,
- zmarła bliska osoba,
- ktoś trafił do szpitala,

- powódź zalała dom bliskiej osoby,
- pożar sprawił, że spłonął pokój lub uległy zniszczeniu ważne dokumenty.

Przykłady:

- Ojciec zmarł wczoraj wieczorem STOP Pogrzeb sobota godzina dziewiąta STOP Cmentarz Komunalny STOP Zawiadomcie rodzinę STOP Czekam Janusz
- Wczoraj powódź zalała dom STOP Ewakuowaliśmy się do punktu zbiorczego w Jaśle STOP Czekamy na rynku STOP Przyjedź jak najszybciej STOP Jadźka z ojcem

Ułóż treść telegramów alarmujących, korzystając z poniższych informacji.

A. Jesteś rozbitek na bezludnej wyspie, masz w kieszeni tylko niewielki skrawek papieru i ołówek. Znalazłeś na brzegu wyrzuconą przez fale morskie butelkę. Musisz powiadomić kogoś o swojej tragicznej sytuacji. Sformułuj komunikat w telegraficznym skrócie, używając tylko niezbędnych słów.

.....

B. Twoja siostra zachorowała na świnkę. Przebywacie na koloniach w Jarosławcu. Poproś babcię, która mieszka najbliżej, o jak najszybszy przyjazd na kolonię i zabranie siostry do domu.

.....

C. Demeter, matka zaginionej Kory, szuka swej córki. Ktoś powiedział jej, że dziewczyna przebywa w podziemnym państwie zmarłych, ponieważ porwał ją bóg Hades. W imieniu Demeter ułóż telegram nakazujący Hadesowi natychmiastowe uwolnienie Kory.

.....

II. KARTKA POCZTOWA

WIDOKÓWKA

- wysyłamy ją z okazji wyjazdów, wycieczek, żeby pochwalić się miejscami, w których byliśmy,
- na odwrocie prezentuje zdjęcie zwiedzanej przez nas okolicy lub jakąś ilustrację.